

Miljödepartementet
103 33 Stockholm
m.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia:
malin.johansson@regeringskansliet.se
anna.cedrum@regeringskansliet.se

Remissyttrande

Genomförande av EU:s engångsplastdirektiv och andra åtgärder för en hållbar plastanvändning

Er ref: M2020/02035

Svensk Handel, som är handelsföretagens intresseorganisation och företräder 9 000 små, medelstora och stora företag med nära 300 000 medarbetare, får med anledning av remissen anföra följande:

Allmänna synpunkter

Svensk Handel har beretts möjlighet att inkomma med synpunkter på föreliggande promemoria angående genomförande av EU:s engångsplastdirektiv och andra åtgärder för en hållbar plastanvändning.

I promemorian lämnas förslag till lag- och förordningsändringar som bedöms nödvändiga för att genomföra engångsplastdirektivet, förpackningsdirektivet, avfallsdirektivet och delar av punkt 37 i januariavtalet.

Svensk Handel stödjer utredningens bakomliggande syfte: det vill säga att främja en övergång till en mer biobaserad och cirkulär ekonomi samt att minska de negativa effekterna på den marina miljön av engångsplastartiklar. Med mål om en mer resurseffektiv och hållbar användning av plast.

Föreliggande utredning tar sin utgångspunkt i två politiska beslut. Dels ett EU-direktiv gällande minskning av vissa plastprodukters inverkan på miljön (engångsplastdirektivet), dels den sakpolitiska överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna om att spridningen av mikroplaster ska förhindras bland annat genom förbud mot mikroplaster i fler produkter och förbud mot onödiga plastartiklar.

Förslagen i utredningen berör i huvudsak åtgärder kopplat till: *förbud, designkrav, åtgärder för minskad förbrukning, nya och kompletterande krav för producentansvar, insamlingsmål för plastflaskor, märkningskrav, åtgärder för att öka medvetenheten hos allmänheten, åtgärder som syftar till att öka materialåtervinning av förpackningar, och åtgärder för att täcka kostnader för nedskräpning.*

Svensk Handel delar synpunkten att det är utredningens utgångspunkt att det är angeläget att minska nedskräpningen och att det är önskvärt att minska användningen av onödig plast. Det är också en ansats som näringslivet har och har haft under en längre tid vilket visat sig bland annat i arbetet med att ta fram och använda miljömässigt bättre alternativ än plast för förpackningar.

Det är inte heller så att det per automatik är bättre ur miljö- eller klimathänseende med flergångsförpackningar än engångsförpackningar och det långsiktiga målet måste vara att alla förpackningar är ändamålsenliga, mer miljö- och klimativänliga än sina alternativ samt att de slängs där det är avsett.

Vad man först och främst måste ha med sig är att det krävs såväl tid som resurser för att utveckla alternativ varför det är av stor vikt att den svenska implementeringen av direktivet inte sker på ett sätt som motarbetar eller försvårar den process som redan pågår i näringslivet. Det är också av vikt att implementeringen sker harmoniserat mellan EU-länderna för att undvika konkurrensnackdelar länderna mellan.

Svensk Handel välkomnar att utredningen konstaterar att producenterna inte är att anse som nedskräparna och att det förslås straffskärpningar för dem som faktiskt slänger skräp där det inte hör hemma. Hur välutbyggd och välunderhållen en avfallshanteringsinfrastruktur än är så kommer det till syvende och sist att krävas ett personligt ansvar för att se till att skräp hamnar där det ska.

Gällande avfallshanteringsinfrastrukturen så hamnar den i fokus gällande debiteringen av producenterna. Enligt förslaget ska producenterna dels betala en fast dels en rörlig avgift till Naturvårdsverket som sedan fördelar pengarna till kommunerna för att täcka kostnaderna för städning av omfattade föremål. Om kommunernas kostnader är lägre återgår pengarna till Naturvårdsverket men pengarna återgår aldrig till producenterna som betalat in dem. Vi ställer oss frågande till denna modell och hur den anses utgöra ett incitament för mindre nedskräpning eller bättre förpackningar.

Vi är också fundersamma kring debiteringen då städningen redan idag betalas av skatter och avgifter. Det finns inget i utredningen som föreslår att dessa skatter och avgifter minskas med motsvarande summor. Om så inte sker kommer det alltså bli en dubbel debitering för samma tjänst vilket liknar en smygbeskattning. Systemet med avgifter behöver följas mycket noga och revideras med täta intervaller i början för att säkerställa att överdebitering inte sker. Dessutom bör det skapas möjlighet för producenter att få tillbaka pengar om överdebitering faktiskt skett.

Utöver ovan nämnda debitering ska kommuner också kunna meddela föreskrifter om att renhållningsavgift ska betalas för åtgärder som kommunen vidtar i syfte att informera hushåll och verksamhetsutövare som producerar avfall som kommunen ansvarar för om avfallshantering. Detta ska ställas jämte att producenter åläggs att genomföra informationskampanjer samtidigt som eventuellt överskott som betalas till kommunerna ska användas av Naturvårdsverket till medvetandehöjande åtgärder. Det väcker frågor kring hur informationsinsatserna ska koordineras och om det inte kommer att leda till dubbelt och i viss mån tredubbelt avgiftsuttag för samma sak.

En utmaning för producentansvaret kommer att vara att beräkna samt få in avgifter från plattformar samt hur fördelningen mellan olika producenters avgiftsbörda ska fördelas.

Sammanfattning kommentarer

Svensk Handel stödjer utredningens bakomliggande syfte: *att främja en övergång till en mer biobaserad och cirkulär ekonomi samt att minska negativa effekter av engångsplastartiklar.* Med mål om en mer resurseffektiv och hållbar användning av plast.

- Svensk Handel stödjer ambitionerna om en förbättrad materialåtervinning av förpackningar och att mer återvunnen plast ska användas.
 - Samtidigt anser vi att definitionen för vad som är återvinningsbart behöver ytterligare förtydligas, samt att det bör framgå hur och vem som avgör om enskilda förpackningar uppnår nödvändiga kriterier.
 - Vidare ifrågasätter Svensk Handel kravet på att minst 75 procent av materialet som används i en förpackning ska kunna materialåtervinnas till säljbart material då vi fått förklarat att denna definition inte speglar hur materialåtervinning av plastförpackningar fungerar i praktiken. Kravet behöver ses över så det blir praktiskt genomförbart.
- Svensk Handel ställer sig positiv till ett utökat retursystem för plastflaskor och metallburkar.
- Svensk Handel avstyrker förslaget om att muggar som innehåller mer än tio procent plast förbjuds på den svenska marknaden.
- Svensk Handel anser att förslaget om att det skall införas ett retursystem för återanvändbara matlådor och muggar är långtgående och behöver en mer omfattande konsekvensutredning för att säkerställa att detta är kostnadseffektivt och miljömässigt hållbart.
- Svensk Handel välkomnar att även aktörer utanför Sverige som sätter förpackningar och engångsprodukter på den svenska marknaden omfattas av producentansvarsskyldigheterna.
- Svensk Handel anser att införandet av sanktionsavgiften för kravet på märkning av muggar med flera produkter måste skjutas upp ett år (3/7 2022) eftersom både den delegerade akten och vägledningen kommit alltför försent för att ge företagen en rimlig övergångstid.
- Svensk Handel stöder förslaget om att lagen om förbud mot nedskräpning skärps så att även ringa nedskräpning omfattas.
- Svensk Handel anser att förslaget om renhållningsavgift för information leder till både regel- och administrativt krångel samt saknar företagsperspektiv.
- Svensk Handel vill se att branschen involveras i processen för det kommande svenska vägledningsarbetet som Naturvårdsverket ska ta fram, så att det blir verklighetsförankrat från början.

Svensk Handel har valt att fokusera på de delar som främst påverkar företag inom handeln. I övrigt vill Svensk Handel hänvisa till Svenskt Näringslivs remissvar. Därutöver vill Svensk Handel också, som delägare i Returkartong och Svensk Plaståtervinning, referera till dessa

organisationers respektive remissvar rörande detaljfrågor kring insamling och återvinning.

Synpunkter på utredningens förslag

Svensk Handel stödjer direktivs syfte att förebygga och minska vissa plastprodukters inverkan på människors hälsa och på (marina)miljön, genom att främja en övergång till en cirkulär och biobaserad ekonomi med innovativa och hållbara affärsmodeller, produkter och material.

Handelns företag är djupt engagerade i hållbarhetsfrågor och arbetar intensivt med att ställa om verksamhet och sortiment till att bli mer resurseffektiva och cirkulära. Detta sker bland annat genom att ta fram produkter och förpackningar som belastar miljön så lite som möjligt: som är säkra för sitt syfte, kan recirkulera och till slut materialåtervinnas. Där stor fokus ligger på att utveckla och optimera olika förpackningar. Här spelar även möjligheten att tillgå återvunnen och/eller biobaserade material en stor roll. Målet är att inga förpackningar ska hamna i naturen utan källsorteras och gå till återvinning. Här har producenter och konsumenter ett delat ansvar. De utökade kraven på fastighetsnära insamling samt mer insamling i offentliga miljöer kommer också bidra till att öka infrastrukturen väsentligt, vilket i sin tur underlättar för konsumenter att göra rätt och lämna ifrån sig sitt avfall.

Det kommer fortsatt finnas ett behov av engångsprodukter och take away-förpackningar. Det har inte minst Corona-pandemin gett oss ett starkt bevis på. Däremot finns det potential för att optimera användningen av dessa ur ett såväl resurs som nedskräpningsperspektiv, så att de inte slentrianmässigt används som den enda lösningen.

4 Engångsplastdirektivet innebär behov av nya och ändrade författningar

Förslag: För att genomföra engångsplastdirektivet och vidta andra åtgärder för en cirkulär ekonomi ska nya förordningar införas och miljöbalken och vissa gällande förordningar ändras. Även ordförklaringarna och bemyndigandena i 15 kap. miljöbalken och straffbestämmelserna i 29 kap. miljöbalken ska ändras.

Kommentar: Svensk Handel har inget att invända mot att de utökade kraven på förpackningar och retursystem lyfts in i befintliga förordningar. Svensk Handel har heller inget att invända mot att krav för vissa utpekade produkter i direktivet tydliggörs och genomförs i nya svenska förordningar, som till exempel krav på producentansvar för våtservetter, ballonger med flera.

Vidare ses det som logiskt att krav som berör många producenter läggs in i en särskild förordning som är gemensam för de olika producentansvaren.

Däremot anser Svensk Handel att det blir otydligt när Sverige föreslår nya "producentansvar-likande skyldigheter" för icke-producenter, som till exempel kravet på att tillhandahålla flergångsalternativ för muggar och matlådor, genom att föra in dem i den nya förordningen om engångsprodukter, med motiveringen att det är kopplad till målet om minskad konsumtion i direktivet och inte krav mot producenter. Därmed tillkommer en rad frågor kring hur dessa produkter är tänkta att hanteras och vem ska bära ansvaret? Är de att anses som förpackningar? Om ej, hur är de tänkt att tas omhand i avfallsledet? Målet måste ändå vara att de ska gå till återvinning efter slutanvändning och inte lämnas in på Kommunernas ÅVC och gå

till förbränning. Befintliga producentansvarssystem är idag inte byggda för att hantera denna typ av förpackningar. Här behövs ett förtydligande.

Svensk Handel har i sak inget att invända mot att förordningen (2016:1041) om plastbärkassar upphävs och att kraven som avser producenter flyttas till förpackningsförordningen och resten av bestämmelserna till den nya förordningen om engångsprodukter.

I promemorian lämnas även förslag som inte genomför engångsplast-direktivet utan i stället genomför förpackningsdirektivet eller är nationella bestämmelser. Till exempel kraven på att förpackningar ska gå att materialåtervinna och innehålla återvunnen plast för att få tillhandhållas av en producent på den svenska marknaden.

Företag inom handeln har själva satt upp ambitiösa mål gällande förpackningar vad gäller dels materialåtervinning dels att de ska vara producerade av förnybar och/eller återvunnen plast. Bland annat har företagen inom Svensk Dagligvaruhandel tagit fram en branschgemensam färdplan kring förpackningar med mål om att alla konsumentförpackningar av plast är producerade av förnybar eller återvunnen råvara samt materialåtervinningsbara till 2030 och att det finns system och efterfrågan på återvunnet material.

5 Innebörden av ord och uttryck

5.1 Uttrycken bör ha samma innebörd i de olika förordningarna

Förslag: I de föreslagna förordningarna ska förklaras vad som avses med *polymer, plast, producent, släppa ut på den svenska marknaden, tillhandahålla på den svenska marknaden, engångsprodukt, engångs-plastprodukt, snabbmat, matlåda, engångsmatlåda, mugg, engångs-mugg, dryckesbehållare, rotation, insamlingssystem, tobaksvaror, filter, portionssnus, fimpas, våtservetter, flexibelt omslag, ballonger, vara etablerad i Sverige och plastförpackning*. Uttrycken ska ha samma innebörd i alla de olika förordningarna.

Ordet plastflaska i förordningen om retursystem för plastflaskor och metallburkar ska anpassas till engångsplastdirektivet. Ordet ska ha samma betydelse i förpackningsförordningen.

Ordet bärkasse, plastbärkasse, tjock plastbärkasse och tunn plastbärkasse som förklaras i den nuvarande förordningen om plastbärkassar ska tas in i förordningen om engångsprodukter. Ordet ska ha samma betydelse i förpackningsförordningen och förordningen om nedskräpningsavgifter.

Ord och uttryck ska i övrigt ha samma betydelse som i 15 kap. miljöbalken.

Kommentar: Svensk Handel tycker det är bra att definitioner förtydligas samt att uttrycken har samma innebörd i alla de olika förordningarna. Vidare har vi inget att invända mot att orden bärkasse, plastbärkasse tjock plastbärkasse och tunn plastbärkasse i den nuvarande förordningen (2016:1041) om plastbärkassar upphävs och tas in i den nya förordningen om engångsprodukter och i förpackningsförordningen.

5.2 Fler aktörer bör anses vara producenter

Förslag: När ordet producent används i förordningen om producentansvar för förpackningar, förordningen om producentansvar för vissa tobaksvaror, portionssnus och filter, förordningen om producentansvar för ballonger och förordningen om producentansvar för våtservetter ska den avses som yrkesmässigt:

1. fyller eller på annat sätt använder en förpackning som inte är en serviceförpackning i syfte att skydda, presentera eller underlätta hanteringen av en vara,
 2. för in en förpackad vara till Sverige,
 3. tillverkar förpackningar, ballonger, våtservetter, portionssnus, filter eller tobaksvaror med filter i Sverige,
 4. för in förpackningar, ballonger, våtservetter, filter, portionssnus eller tobaksvaror med filter till Sverige, eller
- 5. från ett land utanför Sverige säljer förpackade varor, förpackningar, ballonger, våtservetter, filter, portionssnus eller tobaksvaror med filter till en privatperson i Sverige.**

Kommentar: Svensk Handel tycker det är bra att ordförklaringen av uttrycket producent som används i förpackningsförordningen i huvudsak användas i alla de föreslagna förordningarna om producentansvar. Däröver välkomnar Svensk Handel att man inkluderar verksamhetsutövare från tredjeland som säljer direkt till privatpersoner i begreppet producent.

Samtidigt anser Svensk Handel att man behöver tydliggöra vem som anses vara en producent när det kommer till nedskräpningsavgifterna. Nedskräpningsavgifter tas ut som en rörlig produktavgift och en fast årsavgift. Producentdefinitionen får här en vidare betydelse då avgiftsskyldigheten i fråga om förpackningar gäller både för den som släpper ut en förpackning utan innehåll och den som släpper ut en förpackning med innehåll. Om flera olika producenter är avgiftsskyldiga för samma produkt står det att Naturvårdsverket efter ansökan får sätta ned eller efterskänka nedskräpningsavgifterna.

Svensk Handel ifrågasätter ett sådant förfarande då det dels blir administrativt oklart dels rör sig om en stor summa av företagets pengar. Här behöver bättre tydliggöras vem som utgör producent och vem som därmed ska betala angivna avgifterna.

5.3 Plast bör ha samma innebörd som i engångsplastdirektivet

Förslag: När ordet plast används i förordningen om producentansvar för förpackningar, förordningen om engångsprodukter, förordningen om producentansvar för vissa tobaksvaror, portionssnus och filter, förordningen om producentansvar för ballonger, förordningen om producentansvar för våtservetter, förordningen om nedskräpningsavgifter och retursystemsforordningen ska det avses en polymer som kan användas som huvudsaklig strukturkomponent i slutprodukter, oavsett om polymeren har tillförts tillsatser eller andra ämnen. Med plast avses inte en polymer som förekommer naturligt i miljön och som inte har modifierats på kemisk väg.

Kommentar: Enligt engångsplastdirektivet omfattas engångsplastprodukter (artikel 3.2) som finns med i bilagan till direktivet av åtgärder i enlighet med direktivet. Svensk Handel instämmer med utredningen om att det är viktigt att definitioner och begrepp överensstämmer mellan direktivet och svenska förordningar. Därför bör definitionen av plast i de olika förordningarna vara identisk med den i EU-direktivet 2019/904. Annars finns det risk för att det kommer bli tolkningsproblem och olika tolkning på den inre marknaden inom EU.

Förtydligande vad som avses med plast

Den vida definitionen av plast är ett hinder för utvecklingen av alternativa produkter och framtida lösningar för att substituera engångsplastprodukter. Bedömningar kommer behövas göras för enskilda fall, vilket ger utrymme för olika tolkningar och förutsättningar mellan aktörer. Samtidigt som vi ser en risk för att det kan bli olika utfall i olika medlemsländer, vilket försämrar den inre marknaden.

I och med att Sverige föreslår att införa ett förbud på muggar som omfattar mer än 10 % plast blir det i verkligheten svårt att hitta alternativ som klarar undantagen.

6 Upplysning om andra tillämpliga författningar

Förslag: I förordningen om engångsprodukter, förordningen om producentansvar för vissa tobaksvaror, portionssnus och filter, förordningen om producentansvar för ballonger, förordningen om producentansvar för våtservetter och förordningen om nedskräpningsavgifter ska upplysningar tas in om att det finns bestämmelser om engångsprodukter, avfall, tillsyn och sanktioner i andra förordningar.

Kommentar: Svensk Handel har inget att invända.

7 Förbud för att begränsa de negativa effekterna från engångsplastprodukter

7.1 Förbud för vissa engångsplastprodukter enligt engångsplastdirektivet

Förslag: Det ska vara förbjudet att på den svenska marknaden släppa ut matlådor, muggar, dryckesbehållare och korkar och lock till sådana produkter om de innehåller expanderad polystyren, bomullspinnar (tops), sugrör, gafflar, knivar, skedar, ätpinnar och andra bestick, omrörare för drycker, ballongpinnar och tallrikar. Förbuden ska gälla om produkterna är engångsplastprodukter.

Förbudet ska inte gälla bomullspinnar och sugrör som är medicin-tekniska produkter eller ballongpinnar som är avsedda för industriell eller annan yrkesmässig användning och som inte distribueras till konsumenter.

Förbuden ska börja gälla den 3 juli 2021.

Kommentar: Svensk Handel har i sak inget att invända då det är ett förbud som kommer från EU-direktivet. Däremot blir det problematiskt om Sverige skulle lägga till och förbjuda ytterligare produkter nationellt. Det är också av stor vikt att de förtydligas för vad som gäller för produkter som redan är satta på marknaden och finns i lager och ute i butik. En viktig fråga är att få förtydliganden kring hur definitionerna kring sätta på marknaden och tillhandahålla på marknaden ska tolkas. Det är ett stort resursslöseri om företagen skulle behöva kassera produkter

7.2 Förbud mot oxo-nedbrytbar plast

Förslag: Det ska vara förbjudet att på den svenska marknaden släppa ut en vara som helt eller delvis innehåller plast med tillsatser som gör att plasten genom oxidation sönderdelas till plastpartiklar eller andra mikrofragment, eller bryts ner kemiskt, s.k. oxo-nedbrytbar plast. Förbudet gäller om plasten kan användas som huvudsaklig struktur-komponent i slutprodukter.

Bestämmelsen i förordningen om producentansvar för förpackningar om att plastförpackningar som är nedbrytbara genom oxidation inte ska anses vara biologiskt nedbrytbara ska tas bort.

Förbudet ska börja gälla den 3 juli 2021.

Kommentar: Svensk Handel har inget att invända.

7.3 Förbud mot att använda konfetti utomhus

Förslag: Det ska vara förbjudet att använda konfetti som innehåller plast utomhus. Förbudet ska börja gälla den 30 april 2022.

Kommentar: Svensk Handel har i sak inget att invända. Utredningen skriver att konfetti som innehåller plast får fortsatt säljas och användas även efter förbudet trätt i kraft. Förbudet avser ett förtydligande av nedskräpningsförbudet i 15 kap. miljöbalken och möjliggör för tillsynsmyndigheterna att ingripa. Svensk Handel kan se att det blir kommunikativt utmanande att få konsumenter att känna till och förstå detta regelverk. Vi understryker dock att det inte kan falla på återförsäljaren att kontrollera var och hur konsumenter har tänkt att använda den inköpta konfettin.

7.4 Förbud mot muggar som innehåller mer än tio procent plast

Förslag: Det ska vara förbjudet att på den svenska marknaden släppa ut engångsmuggar som innehåller mer än tio procent plast.
Naturvårdsverket ska få meddela föreskrifter om undantag från förbudet i fråga om engångsmuggar som det finns särskilda skäl för att släppa ut på den svenska marknaden.
Förbudet ska börja gälla den 1 januari 2024.

Kommentar: Detta är ett svenskt förslag som går utöver direktivet. Företag inom handeln arbetar ambitiöst för att optimera förpackningar och produkter så att de ska bli mer resurseffektiva samt går att materialåtervinna efter dess användning. Samtidigt är det viktigt att dessa produkter är utformade för att passa sitt syfte, då dessa produkter är avsedda att komma i kontakt med livsmedel.

Många företag har idag redan fasat ut plastmuggar mot pappmuggar men det finns vissa användningsområden där plastmuggar fortsatt fyller ett syfte. Här bör målet från lagstiftarens sida snarare vara att de ska vara utformade så att de kan materialåtervinnas efter dess användning. I dagsläget kan man också ifrågasätta gränsen på 10 procentplast. Svensk Handel har fått information från tillverkarrepresentanter att, även en pappersmugg med vätskebarriär, behöver någonstans mellan 10 - 15 procent plast för att kunna stå emot väta väl. Framförallt när det kommer till vissa drycker som läsk.

Så länge det inte finns fungerande alternativ på marknaden vill Svensk Handel inte se att man inför ett sådant förbud.

8 Åtgärder för att nå en minskad förbrukning av engångsmatlådor och engångsmuggar

8.1 Återanvändbara muggar och matlådor ska tillhandahållas

Förslag: Den som på den svenska marknaden tillhandahåller dryck i en engångsmugg eller snabbmat i en engångsmatlåda ska

- erbjuda en möjlighet att få drycken eller maten serverad i en återanvändbar mugg eller matlåda,
- vidta effektiva åtgärder så att de återanvändbara muggarna, matlådorna och deras lock roterar flera gånger, och
- på försäljningsstället informera konsumenter om möjligheten att få drycken eller maten serverad i en återanvändbar mugg eller matlåda, den miljöpåverkan som användningen av engångsmuggar och engångsmatlådor för snabbmat ger upphov till och fördelarna med en minskad förbrukning av engångsmuggar och engångsmatlådor för snabbmat.

Målet i fråga om muggar och matlådor som är engångsplastprodukter ska vara att förbrukningen ska ha minskat med 50 procent år 2026 jämfört med förbrukningen år 2022. Den som tillhandahåller eller använder muggar och matlådor som är engångsplastprodukter i en yrkesmässig verksamhet ska effektivt bidra till att nå målet.

Informationen ska lämnas väl synlig på försäljningsstället och vara lättillgänglig för konsumenter.

Kraven ska börja gälla den 1 januari 2024.

Kommentar: Utredningen förslår att återanvändbara muggar och matlådor ska tillhandahållas av den som tillhandahåller dryck eller mat i engångsförpackning, oavsett om drycken eller maten ska tas med eller drickas eller ätas på försäljningsstället. Svensk Handel tycker att förslaget är dåligt utrett och ifrågasätter att detta krav införs i dagsläget då det kommer få stora konsekvenser för företagen utan att tydligt kunna peka på miljövinster av alternativen. Vi föreslår därför att frågan lyftas ut och utredas vidare.

Engångsförpackningar behöver i sig inte vara dåliga förutsatt att de inte slängs i naturen. Här behöver man ta ett samlat grepp. Flergångsartiklars fotavtryck beror på vilket material de är tillverkade av, hur många gånger de återanvänds och om det går att återvinna efter sista användning.

Vidare anser vi att minskningsmålet på 50 procent till år 2026 jämfört med förbrukningen år 2022 är ett väldigt högt mål.

Det har framgått i utredningen att det är svårt att få fram en exakt siffra kring hur den svenska konsumtionen för muggar och matlådor ser ut. Statistiken har skiftat extremt mycket. Därför bör man genomföra en nollmätning som utgångspunkt för att veta antal och där efter genomföra en konsekvensanalys.

8.2 Undantag från kravet på att tillhandahålla återanvändbara muggar och matlådor.

Förslag: Kraven på att tillhandahålla återanvändbara muggar och matlådor ska inte gälla den som på den svenska marknaden tillhandahåller dryck i en engångsmugg eller snabbmat i en engångsmatlåda som helt består av papper eller kartong som inte har modifierats kemiskt på ett sätt som fördröjer nedbrytningen.

Kraven ska inte gälla den som på den svenska marknaden i genom-snitt tillhandahåller dryck och snabbmat i färre än 100 (från år 2024) respektive 50 (från år 2026) engångsmuggar och engångsmatlådor per dag som verksamheten är öppen under ett kalenderår. **Den som omfattas av undantaget ska ha rutiner för att säkerställa att inte fler än 100 respektive 50 engångsmuggar och engångsmatlådor tillhandahålls per dag i genomsnitt.**

Kommentar: Svensk Handel välkomnar att utredarna försökt underlätta för de minsta företagen genom att de undantas skyldigheten. Samt att kraven bör heller inte gälla engångsprodukter som helt består av papper eller kartong

Samtidigt skriver utredningen själva att det finns i dag mycket få, om några, engångsmuggar på marknaden som inte innehåller någon plast alls.

9 Utökat retursystem för plastflaskor och metallburkar

9.1 Fler plastflaskor och metallburkar ska samlas in genom retursystemet

Förslag: Plastflaskor och metallburkar som innehåller dryck som inte är konsumtionsfärdig eller som består av grönsaks-, frukt- eller bärjuice ska ingå i ett godkänt retursystem. Kravet ska börja gälla den 5 januari 2023. Även plastflaskor och metallburkar som innehåller dryck som huvudsakligen består av mjölk ska omfattas av ett retursystem. Kravet ska börja gälla den 1 januari 2029.

Dryck i plastflaska eller metallburk som inte är konsumtionsfärdig, huvudsakligen består av mjölk eller består av grönsaks-, frukt- eller bärjuice ska yrkesmässigt får överlåtas eller saluhållas endast om plastflaskan eller burken ingår i ett retursystem.

Kommentar: Svensk Handel välkomnar förslaget om att fler plastflaskor och metallburkar som innehåller dryck ska omfattas av ett retursystem

9.2 Krav på att lämna uppgifter om plastflaskor och metallburkar

Förslag: En producent ska lämna uppgifter till Naturvårdsverket om det antal plastflaskor och metallburkar som omfattas av retursystems-förordningen som producenten har tillhandahållit på den svenska marknaden under det närmast föregående kalenderåret.

Ett retursystem ska på begäran av Naturvårdsverket lämna uppgifter om hur många plastflaskor och metallburkar som omfattas av retursystemet och som förts ut ur Sverige, och som inte omfattas av retursystemet men som ändå tagits om hand av retursystemet när de blivit avfall.

Kommentar: Svensk Handel har inget att erinra.

10 Nya och utökade producentansvar ska inrättas

10.1.2 Producentansvar för våtservetter

10.1.3 Producentansvar för ballonger

Kommentar: Svensk Handel vill understryka vikten av att Sverige implementerar de nya producentansvarssystemen proportionerligt och i enlighet med förslagen i EU-direktivet och därmed inte lägger till ytterligare nationella bestämmelser.

10.1.4 Förpackningar omfattas redan av producentansvar

Enligt engångsplastdirektivet ska medlemsstaterna inrätta ett system för utökat producentansvar för matlådor för snabbmat, flexibla omslag, dryckesbehållare, muggar och tunna plastbärkassar (artikel 8).

Producentansvaret ska innebära att producenterna täcker kostnaderna för

- insamlingen av avfall från dessa produkter som slängs i offentliga system för insamling (se avsnitt 10.3.2),
- insamling och rapportering av uppgifter (se avsnitt 10.5),
- medvetandehöjande åtgärder (se avsnitt 12), och
- att städa upp skräp från dessa produkter (se avsnitt 10.4).

Matlådor för snabbmat, omslag av flexibelt material, dryckesbehållare, muggar och tunna plastbärkassar är alla förpackningar. Förpackningar omfattas redan av producentansvar genom bestämmelserna i förpackningsförordningen.

För att uppfylla kraven i engångsplastdirektivet behöver således inte ett producentansvar för dessa produkter inrättas.

Dryckesflaskor av plast omfattas endast delvis av förpackningsförordningen. Dessa regleras i stället genom retursystemsforordningen.

Kraven på förpackningar måste dock utökas och förtydligas så att producenterna av dessa förpackningar står för kostnaderna för att städa upp produkter som skräpats ner, insamling och rapportering av uppgifter och medvetandehöjande åtgärder.

Kommentar: Svensk Handel vill understryka vikten av att Sverige hittar en rimlig nivå vad gäller kostnader och administration för vad producenter ska bekosta gällande frågan om nedskräpning. Företagen vill ta sitt ansvar men har samtidigt inte rådighet över hur konsumenter väljer att hantera förpackningar och produkter när det blir avfall. Här måste det finnas ett delat ansvar. Utökad infrastruktur på platser utomhus för olika producentansvarsmaterial (som nu utreds) bör rimligen underlätta för konsumenter att sortera avfall korrekt.

10.3 Producentansvar för förpackningar

10.3.1 Fler muggar ska omfattas av producentansvaret för förpackningar

Förslag: Muggar som är engångsplastprodukter ska omfattas av producentansvaret för förpackningar även om de inte är avsedda att fyllas vid ett försäljningsställe.

Bestämmelsen ska börja gälla den 5 januari 2023.

Kommentar: Svensk Handel har inget att invända. Vi kan se logiken i att alla muggar som är engångsplastprodukter omfattas av kraven på producentansvar för förpackningar.

10.3.2 Insamling av förpackningsavfall som uppkommit på platser utomhus

Bedömning: En producent av förpackningar har enligt gällande rätt en skyldighet att tillhandahålla ett insamlingssystem som innebär att förpackningsavfall samlas in. Frågan om förtydligande av krav på insamling i utemiljöer bör övervägas i samband med en översyn av insamlingssystemet för förpackningar

Kommentar: Svensk Handel tycker det är bra att Bokstavsutredningen avvaktar och hänvisar till pågående utredning i frågan.

10.3.3 Ett retursystem för plastflaskor och metallburkar ska tillhandahålla insamlingskärl för insamling i utemiljöer

Förslag: Ett retursystem för plastflaskor och metallburkar ska kostnadsfritt tillhandahålla insamlingskärl för insamling av plastflaskor och metallburkar på platser utomhus, om många människor normalt vistas där, och kommunen har renhållningsansvar på platsen....

Kraven på ska börja gälla den 5 januari 2023.

Kommentar: Svensk Handel anser att frågan behöver synkas med kraven i 10.3.2 och koordineras med utredningen gällande en översyn av producentansvar för förpackningar.

10.4 Avgifter för att bekosta städningen av produkter som skräpats ner på platser utomhus

Förslag: En producent som på den svenska marknaden släpper ut eller tillhandahåller våtservetter, matlådor för snabbmat, muggar, flexibla omslag, ballonger, plastflaskor för dryck som rymmer mindre än

0,6 liter, engångsplastlock till muggar, filter, tobaksvaror med filter eller portionssnus ska betala en rörlig produktavgift.

Producenterna ska även betala en fast årsavgift.

En årsavgift ska även betalas av en producent som på den svenska marknaden släpper ut eller tillhandahåller tunna plastbärkassar eller andra dryckesbehållare än sådana plastflaskor som rymmer mindre än 0,6 liter.

Nedskräpningsavgifterna ska betalas till Naturvårdsverket.

Produktavgiften ska täcka kommunernas kostnader för att städa upp och behandla avfallet från de produkter som skräpats ned, administrera och planera verksamheten och samla in och rapportera uppgifter.

Årsavgiften ska täcka kostnaderna för Naturvårdsverkets handläggning av de uppgifter som ska lämnas för att fastställa nedskräpningsavgifterna, administration av avgifterna och utbetalningen av dessa och skräpmätning.

De intäkter från avgifter som inte tas i anspråk för Naturvårdsverkets eller kommunernas verksamhet ska användas för att sprida information för att uppnå syftet med förordningen.

Naturvårdsverket ska fördela produktavgifterna mellan kommunerna. En kommun ska redovisa vilka kostnader den haft för att städa upp produkter som skräpats ner. Om kostnaderna är lägre än de pengar kommunen fått ska kommunen vara återbetalningsskyldig.

Avgifterna ska ses över löpande.

Naturvårdsverket ska vart tredje år utföra en skräpmätning.

Förordningen om nedskräpningsavgifter ska även innehålla bestämmelser om att Naturvårdsverket ska fatta beslut om avgiften, nedsättning av avgiften, fördelningen av avgiften, överklagande, dröjsmålsavgift, ränta, verkställighet av besluten om nedskräpningsavgifter, rapportering, återbetalningsskyldighet, skyldighet att lämna uppgifter och om ansökningsförfarandet.

Produktavgifterna för våtservetter och ballonger ska börja betalas första gången för våtservetter och ballonger som släppts ut på den svenska marknaden under kalenderåret 2024. Övriga produktavgifter ska börja betalas första gången för produkter som släppts ut på den svenska marknaden under kalenderåret 2022.

Årsavgiften för ballonger och våtservetter betalas första gången för kalenderåret 2025. Övriga årsavgifter ska betalas första gången för kalenderåret 2023.

Kommentar: Först och främst finns det skäl att fundera över den metodik som använts för att beräkna kostnaderna och grunderna för avgifterna. Enligt utredningen baseras det på en skräpmätning som Naturvårdsverket genomfört under en vecka i centralorten i 75 kommuner. Det får anses tveksamt om det kan extrapoleras till samtliga kommuner under helår. Dessutom är det oklart vad kostnaderna för renhållning faktiskt är. Av promemorian framgår att det endast är en svensk kommun, Borås, som mäter kostnaden för nedskräpning. Det framstår som Borås kommuns kostnad är den enda säkerställda siffra som finns avseende kostnaderna för uppstädning av nedskräpning i Sverige, varför siffran borde tillmätas stor betydelse vid uppskattning av kostnaden för nedskräpning. Istället för att utgå från den faktiska kostnaden som har uppmäts och applicera den på hela landet, har det i promemorian dessutom gjorts en uppskattning till ett betydligt högre belopp i beräkningsunderlaget för nedskräpningsavgiften.

Det framgår av utredningen att företagen ska ansvara för kostnader som uppstår av det som samlas in, alltså kostnaderna för den faktiska uppstädningen. För att modellen med nedskräpningsavgifter ska uppfattas som legitim krävs att städningen är kostnadseffektiv och proportionerlig. Dessutom krävs att beräkningsmodellen är transparent så att de som berörs av

avgifterna kan se hur de är framräknade och hur man genom att minska sin nedskräpning ska kunna sänka sina kostnader.

Förslagen i utredningen föder en rad frågor varav den första rör storleken på kostnaderna och vad som faktiskt erhålls för den ålagda avgiften. Det framgår i förslaget till förordning att en producent ska betala såväl rörlig produktavgift som en fast årsavgift och att produktavgifterna ska fördelas mellan kommunerna. Dessa pengar ska täcka kommunernas kostnader för att renhållning för de produktkategorier som ingår i utredningen. Om kostnaderna understiger de erhållna medlen ska pengar återföras till Naturvårdsverket men inte hela vägen till inbetalande producent. Här tappas alltså kopplingen mellan avgiften och den erhållna tjänsten och vi får istället intrycket av att det liknar en skatt.

Det är dessutom så att renhållningen sker redan idag och att den då bekostas av avgifter och skatter. Vi kan inte någonstans se att dessa avgifter eller skatter ska reduceras med motsvarande belopp som de nya nedskräpningsavgifterna resulterar i. Det får oss att undra om det kommer att ske en dubbel debitering för samma tjänst.

Det väcker också en fråga kring vad i denna modell som skulle skapa möjligheter för lägre avgifter eller förändrat beteende. Inte minst då producenterna saknar rådighet över slutanvändarens beteende eller möjlighet att förändra beteende. Det finns tyvärr en uppenbar risk att avgiftsuttagen kommer att öka snarare än att minska över tid då det är kommunerna som kommer att ha full rådighet över hur hanteringen ska gå till och få avgifterna täckta.

Svensk Handel förespråkar därför en tät uppföljning av nedskräpningsavgiften för att säkerställa att den fyller sitt syfte samtidigt som den inte leder till en överdebitering. Samtidigt bör det arbetas in en möjlighet för producenterna att få tillbaka avgifter om det bedöms ha skett en överdebitering.

10.5 Uppgifter som en producent ska lämna till Naturvårdsverket

Förslag: Innan en producent av förpackningar, portionssnus, filter, tobaksvaror med filter, ballonger eller våtservetter gör sin produkt tillgänglig på den svenska marknaden ska producenten lämna uppgifter till Naturvårdsverket om sitt namn, kontaktuppgifter och person- eller organisationsnummer. En producent av filter eller tobaksvaror med filter ska även lämna uppgifter om hur producenten avser att uppfylla kravet på att tillhandahålla ett insamlingssystem för fimpas.

En producent ska snarast underrätta Naturvårdsverket om ändringar i fråga om de uppgifter som har lämnats.

Producenter av förpackningar ska till Naturvårdsverket lämna uppgifter om hur många av förpackningarna som under ett kalenderår tillhandahållits på den svenska marknaden som är matlådor för snabb-mat eller muggar som är engångsplastprodukter, engångsplastlock till muggar, flaskor och metallburkar som omfattas av förordningen om retursystem för plastflaskor och metallburkar plastflaskor för dryck som rymmer mindre än 0,6 liter, andra dryckesbehållare än plastflaskor som rymmer mindre än 0,6 liter eller flexibla omslag. Uppgifterna ska specificeras i varje produktkategori.

En producent av filter, portionssnus, tobaksvaror med filter, ballonger eller våtservetter ska senast den 31 mars varje år lämna uppgift till Naturvårdsverket om hur många produkter som producenten släppt ut på den svenska marknaden under det närmast föregående kalenderåret.

Naturvårdsverket ska få meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas.

Kommentar: Svensk Handel anser att de nya rapporteringskraven kommer att bli väldigt administrativt betungande för företagen att kunna rapportera på den detaljnivå som efterfrågas.

De uppgifter som efterlyses i de nya rapporteringskraven innebär en stor förändring för producenterna. Redan idag rapporteras det in uppgifter kring avfall men de görs angivet i kilo. Att förändra detta till antal istället skapar frågor till vilken detaljnivå som kommer att krävas. Inte minst då enheterna kan förändras. Ett tydligt exempel blir det gällande flexibla omslag där exempelvis en påse med styckvis inpackade kolor vid försäljningstillfället utgör en enhet men så fort den når konsument kommer den att kunna anses vara så många enheter som antalet kolor plus påsen i sig.

Förslaget riskerar att leda till enorma administrativa processer för producenterna. Vi saknar en bedömning i utredningen vilken insats och kostnad detta kommer att medföra för producenterna. För att säkerställa att uppgiftslämnandet inte blir mer administrativt tyngre än nödvändigt för företagen är det viktigt att Naturvårdsverket här använder sig av portalen Verksam.se där de flesta företagsuppgifter säkert redan finns.

10.6.2 Mål för minskad nedskräpning

Förslag: I fråga om fimpar, portionssnus och förpackningar som är engångsplastprodukter ska målet vara att nedskräpningen utomhus ska ha minskat med 50 procent vid den skräpmätning som ska utföras år 2030 jämfört med den skräpmätning som ska utföras år 2024.

I fråga om ballonger och våtservetter ska målet vara att nedskräpningen utomhus ska vara försumbar. Målet ska vara uppfyllt år 2030.

Hur stor nedskräpningen är ska bedömas utifrån de skräpmätningar som utförs av Naturvårdsverket.

En producent av portionssnus, filter, tobaksvaror med filter, förpackningar, ballonger eller våtservetter och insamlingssystemen för fimpar och förpackningar samt retursystemet för plastflaskor och metallburkar ska effektivt bidra till att nå målen för minskad nedskräpning. Retur-systemet för plastflaskor och metallburkar ska effektivt bidra till att nå målen för materialåtervinning.

Om Naturvårdsverket bedömer att det finns risk för att målen för minskad nedskräpning inte uppnås i tid ska myndigheten föreslå ändamålsenliga åtgärder till regeringen.

Kommentar: Som tidigare angivits så går det att ställa sig frågande till hur signifikativ Naturvårdsverkets skräpmätningar är för nedskräpningen i samhället givet den korta perioden och de avgränsade ytorna. För att på ett rättvisande sätt kunna utvärdera att målet nås behöver mätningarna ske med en omfattning och en jämförelseperiod som ökar tilltron och tillförlitligheten till dessa mätningar som metod.

Det är också viktigt att det faktiskt sker en utbyggnad av möjligheterna att som medborgare göra rätt om målet ska nås.

10.6.3 Ombud i Sverige

Förslag: Den som ska fullgöra krav som producent av engångsplast-produkter enligt förordningen om producentansvar för filter och tobaksvaror med filter, förordningen om producentansvar för ballonger och förordningen om producentansvar för våtservetter och inte är etablerad i Sverige får utse ett ombud som är etablerat i Sverige som ska fullgöra de skyldigheter som producenten har enligt dessa förordningar och förordningen om nedskräpningsavgifter.

Motsvarande möjlighet ska även ges till den som ska fullgöra krav som producent av förpackningar eller förpackade varor enligt förordningen om producentansvar för förpackningar och som inte är etablerad här. Ombudet ska utses genom en skriftlig fullmakt.

Kommentar: Svensk Handel ställer sig positiva till förslaget.

11 Krav på märkning av vissa engångsplastprodukter

Förslag: Sanitetsbindor, tamponger, tampongapplikationer, filter, tobaksvaror med filter, våtservetter och muggar som är engångs-plastprodukter får endast släppas ut eller tillhandahållas på den svenska marknaden av en producent om de är märkta. Märkningen ska innehålla information om att produkten innehåller plast, hur produkten i enlighet med avfallshierarkin ska hanteras när den blivit avfall, de sätt att bortskaffa produkten som ska undvikas och de negativa miljöeffekter som nedskräpning eller annat olämpligt bortskaffande av produkten ger upphov till. Märkningen ska vara framträdande, lätt att läsa och outplånlig.

Naturvårdsverket ska få meddela ytterligare föreskrifter om märkningen.

Kravet på märkning ska börja gälla den 3 juni 2021.

Kommentar: Vad gäller krav på märkning av engångsplastprodukter från den 3 juli 2021 behövs klargöranden. Svensk Handel anser att övergångsreglerna behöver förlängas då implementeringsprocessen har försenats och regler kring märkningskraven för produkter i bilaga D ska börja gälla redan 3 juli 2021.

För att klara märkningskraven behöver företagen förutsägbarhet och tid att ställa om. Till dags datum inväntar vi det vägledningsdokument från Kommission som skulle varit på plats 3 juli 2020. Ej heller finns det en svenskt harmoniserande tolkning av märkningen. Riktlinjer från Naturvårdsverket saknas till dags dato, vilket gör det mycket svårt för företagen att kunna planera för nästa steg, då det är en ledtid på flera månader för företag (6-8 månader) att hinna ställa om och anpassa design, inköp och tryck av produkter. Vissa produkter säljs över landsgränser vilket kräver att samma typ av märkning och formulering gäller för alla länder

Ur ett materialåtervinningsperspektiv ser vi denna märkning som problematisk då antal tryckfärger på en förpackning kan komma att öka, vilket leder till dyrare tryck och mer tryckfärg i omlopp. Detta bör ses över och tryck i annan/anda färger bör tillåtas. Samt om etiketter skall användas i en övergångsfas kan det också komma att öka problem i materialåtervinningsprocesser

Svensk Handel anser att den svenska implementeringen av märkningskraven ska följa kraven i direktiv 2019/904 och förordning 2020/2151 i exakta ordalag och att det inte behövs något bemyndigande till Naturvårdsverket att kunna införa ytterligare krav på märkning. Märkningskraven bör hanteras på EU-gemensam nivå även framöver.

Svensk Handel efterfrågar också en pragmatisk hantering av implementeringen från såväl lagstiftarens som tillsynsmyndigheternas sida med en mjuk tillämpning och senareläggning av tillämpningsdatum av föreslagen miljöstraffavgift. Så att inte redan producerade produkter måste kasseras på grund av att de saknar märkning.

Vidare efterfrågar Svensk Handel att det tydliggörs hur dessa krav kopplar till föreslaget om informationskrav till konsumenter som ska börja gälla from 3 juli 2021 (12.1) för bland annat muggar och ytterligare producentansvar. Företag vill veta hur det är tänkt att de ska utforma informationen på ett bra och lätt tillgänglig sätt. Här skulle de gärna se någon form av harmoniserad informationsmall eller förslag från Kommissionen eller svenska myndigheters sida.

Krav på märkning på muggar som är engångsplastprodukter 2020/2151

Svensk Handel anser att på grund av att vägledning och delegerad akt har kommit väldigt sent, vilket har försvårat mycket för företag som tillhandahåller dessa produkter bör införandet av sanktionsavgiften uppskjutas 12 månader.

Därutöver anser vi att den bild som finns i den delegerade akten ska anses omfatta de 4 punkter av information som behövs på muggen. Det vill säga:

1. att muggen innehåller plast,
2. hur muggen i enlighet med avfallshierarkin i 15 kap. 10 § miljöbalken ska hanteras när den blivit avfall,
3. de sätt att bortskaffa muggen som ska undvikas, och
4. de negativa miljöeffekter som nedskräpning eller annat olämpligt bortskaffande av muggen ger upphov till.

Krav på märkning av våtservetter

Svensk Handel anser att den svenska implementeringen av märkningskraven ska följa kraven i direktiv 2019/904 och förordning 2020/2151 i exakta ordalag. Men vi anser dock att implementeringen ska införas med en mjuk övergång så att inte redan producerade produkter måste kasseras på grund av att de saknar märkning. Produkter som tvätt- och våtservetter sätts på hela den europeiska marknaden av många olika företag. För att en märkning ska vara möjlig att införa är det viktigt att den är helt harmoniserad med övriga EU och att det ges rimlig tid att införa den.

Produkter som säljs på flera marknader

Svensk Handel stödjer principen om att använda bilder eller logotyper i märkningen för att förmedla information till användaren. För att vara gångbara över hela EU bör dessa inte innehålla någon förklarande text som måste översättas till alla medlemsländernas nationella språk. Att översätta den i 2020/2151 aktuella texten "*Plastic in product*" till diverse nationella språk tillför ytterligare administrativ börda på den redan existerande bördan med en problematiskt kort övergångstid. Vi föreslår att ändra kraven i förordningen 2020/2151 avseende märkning till att bara omfatta bilden/logotypen. Eller att det är okej att märka produkter på till exempel engelska om dessa produkter ska tillhandahållas på flera marknader inom unionen.

Svensk Handel anser vidare att det inte behövs något bemyndigande till Naturvårdsverket att kunna införa ytterligare krav på märkning. Märkningskraven bör hanteras på EU-gemensam nivå även framöver. Där EU har tagit fram en delegerad akt.

12.1 För en hållbar hantering av engångsplastprodukter krävs mer information till konsumenter

Förslag: En producent som på den svenska marknaden släpper ut eller tillhandahåller sanitetsbindor, tamponger, tampongapplikationer, tuggummi, tunna plastbärkassar, flexibla omslag, dryckesbehållare, matlådor för snabbmat, muggar, engångsplastlock till muggar, engångs-plastlock till matlådor för snabbmat, ballonger, våtservetter, portions-snus, filter eller tobaksvaror med filter **ska lämna information till konsumenter. Informationen ska lämnas om produkten är en engångs-plastprodukt.**

Informationen ska innehålla uppgifter om hur produkten ska hanteras när den blir avfall och de negativa miljöeffekter som nedskräpning eller annat olämpligt bortskaffande av produkten ger upphov till

För sanitetsbindor, tamponger, tampongapplikationer, tuggummi, våtservetter, portionssnus, filter och tobaksvaror med filter ska information lämnas även om de negativa effekter det får på avlopps nätet att spola ner produkten i avloppet.

För våtservetter och förpackningar ska information även lämnas om återanvändbara alternativ till produkten och för förpackningar ska även information om tillgängliga system för återanvändning lämnas.

Informationen ska bidra till mindre nedskräpning, en hållbar användning av produkterna och att avfallet från produkterna hanteras på ett lämpligt sätt.

Informationen ska vara lättillgänglig, uppmuntra till ett ansvarsfullt konsumentbeteende och lämnas återkommande.

Informationen ska lämnas från den 3 juli 2021.

Kommentar: Se tidigare kommentar under punkten 11 – märkningskrav.

Svensk Handel har svårt att se hur detta krav är tänkt att genomföras samt hur det korrelerar med märkningskravet för produkter i bilaga D. I utredningen står att läsa att *"informationen ska vara lättillgänglig, uppmuntra till ett ansvarsfullt konsumentbeteende och lämnas återkommande"*. Detaljhandeln har sedan tidigare haft en informationsskyldighet gällande plastbärkassar. Här har Svensk Handel tillsammans med medlemsföretag tagit fram gemensam information som tillhandahålls synlig ute i butik eller på hemsidor. I det fallet har det varit återförsäljarledet som har haft informationsskyldigheten. Här står det nu att det är producenterna som har en skyldighet att lämna information. Hur och var är denna information tänkt att ges: på produkt/förpackning, hemsidor, vid försäljningstillfället? Och vem ska ta fram den?

Vidare föreslår utredningen också ytterligare informationskrav för vissa produkter. Bland annat ska producenter av våtservetter och förpackningar även lämna information om återanvändbara alternativ till produkten och för förpackningar ska även information om tillgängliga system för återanvändning lämnas. Svensk Handel ställer sig frågande till kraven gällande våtservetter och återanvändbara alternativ

Svensk Handel anser att det behöver tas fram ett förtydligande och klargörande kring alla de olika krav på information som utredningen föreslår. Vem som ska tillhandahålla vad och var i ledet denna information är tänkt att ges. Vissa krav anser Svensk Handel producenterna borde efterleva genom den märkning som vissa av deras produkter måste bära från 3 juli 2021.

Svensk Handel undrar också hur detta informationskrav kopplar till informationskravet i 8.1 för flergångsmuggar och matlådor?

12.2 Rapport om vilken information som lämnats

Förslag: En producent som släpper ut fler än 5 000 förpackningar, 10 000 ballonger, 10 000 våtservetter eller 10 000 filter, 10 000 portionssnus eller 10 000 tobaksvaror med filter ska senast den 31 mars 2024 och därefter var tredje år lämna en rapport till Naturvårdsverket om den information som lämnats till konsumenter.

Rapporten ska innehålla uppgifter om vilken information som lämnats, hur informationen lämnats och på vilket sätt informationen bidrar till att minska nedskräpningen och åstadkomma en lämplig avfallshantering. För förpackningar ska rapporten även innehålla uppgifter om på vilket sätt informationen bidrar till en hållbar användning. Naturvårdsverket ska få meddela föreskrifter om vilken ytterligare information som rapporten ska innehålla.

Naturvårdsverket ska få meddela föreskrifter om vilken ytterligare information som rapporten ska innehålla.

Kommentar: Svensk Handel anser att dessa krav är långtgående och innebär utökade krav och administration för enskilda producenter.

13 Utformning av dryckesbehållare

Kommentar: detta är ett EU-krav så Svensk Handel har i dagsläget inget att tillägga.

14 Åtgärder för förbättrad materialåtervinning av förpackningar

14.2 En förpackning som tillhandahålls på den svenska marknaden ska gå att materialåtervinna

Förslag: För att en producent ska få tillhandahålla en förpackning på den svenska marknaden ska förpackningen gå att återvinna. En förpackning ska anses kunna återvinnas om minst 75 viktprocent av materialet som använts i förpackningen kan materialåtervinnas till säljbart material eller säljbara produkter.

Kravet på att minst 75 procent av förpackningen ska kunna materialåtervinnas ska inte gälla om förpackningen

- a) behövs för att på ett inte obetydligt sätt förlänga hållbarheten hos livsmedel,
- b) behövs för att uppfylla kraven i annan författning,
- c) till mer än 50 viktprocent är gjord av återvunnen plast som är av så låg kvalitet att förpackningen inte går att materialåtervinna, eller
- d) är en träförpackning.

Vid bedömningen av om en förpackning behövs ska hänsyn tas till vilka möjligheter det finns att byta ut förpackningen till en förpackning som tillverkats av ett material som går att materialåtervinna och vilka effekter ett sådant materialbyte har på människors hälsa och miljön.

Naturvårdsverket får i fråga om förpackningar där det finns särskilda skäl att använda dem meddela föreskrifter om att de ska anses kunna återvinnas även om de endast energiåtervinnas, komposteras eller till en mindre del än 75 procent kan materialåtervinnas.

Ett insamlingssystem ska endast få åta sig att ta hand om en förpackning när den blir avfall om systemet har tekniska möjligheter och tillräcklig kapacitet för att kunna materialåtervinna minst 75 vikt-procent av materialet som använts i förpackningen till säljbart material eller säljbara produkter eller om insamlingssystemet ser till att någon annan materialåtervinner förpackningen. Ett insamlingssystem får även åta sig att ta hand om förpackningar som omfattas av undantag från kravet på att förpackningen ska gå att materialåtervinna.

Kraven ska börja gälla den 1 januari 2025.

Kommentar: Förslaget innebär att det är förpackningsproducenten som ska se till att förpackningar som sätts på den svenska marknaden kan materialåtervinnas, om minst 75 viktprocent av materialet som används i förpackningen.

Svensk Handel ställer sig generellt positiv till att man föreslår ökade krav på insamling av förpackningsmaterial samt att förpackningar som sätts på den svenska marknaden ska gå att materialåtervinna. Samtidigt anser vi att definitionen för vad som är återvinningsbart behöver ytterligare förtydligas och det behöver framgå hur och vem som avgör om enskilda förpackningar uppnår nödvändiga kriterier. Handelsföretagen har redan satt mål om att använda högre andel återvunnet material i förpackningar. Det är dock viktigt att nya krav utformas så att de verkligen främjar och leder till att en större mängd högkvalitativ återvunnen råvara finns att tillgå. Det behöver tas fram godkända valideringsmetoder för att kunna godkänna återvunnet material för livsmedelsförpackningar. Det saknas idag. Svensk Handel ifrågasätter kravet på att minst 75 procent av materialet som används i en förpackning ska kunna materialåtervinnas till säljbart material då vi fått förklarat att denna definition inte speglar hur materialåtervinning av plastförpackningar fungerar i praktiken. Kravet behöver ses över så det blir praktiskt genomförbart. För ytterligare kommentarer i denna fråga vill Svensk Handel hänvisa till Svensk Plaståtervinnings (SPÅ).

15 Mer återvunnen plast ska användas

15.1 Krav på återvunnen plast i dryckesflaskor och plastförpackningar

Förslag: Dryckesflaskor som tillverkats av polyetentereftalat (PET) ska från år 2025 innehålla minst 25 procent återvunnen plast. Kravet ska inte gälla dryckesflaskor som innehåller mer än tre liter och dryckesflaskor som är avsedda för och används för livsmedel för speciella medicinska ändamål. En plastförpackning som är en engångsprodukt ska från år 2030 innehålla minst 30 procent återvunnen plast.

Kravet ska inte gälla den del av en plastförpackning som är i direkt kontakt med livsmedel, läkemedel eller medicintekniska produkter. Undantaget gäller inte plastflaskor för dryck.

Kommentar: Svensk Handel ser positivt på att mer återvunnen plast ska användas.

18 Tillsynsansvar för de föreslagna kraven

18.1 Tillsynsansvar för de nya och utökade producentansvaren

Förslag: Naturvårdsverket ska ansvara för tillsynen i fråga om förordningen om producentansvar för vissa tobaksvaror, portionssnus och filter. Det ska gälla med undantag för frågor om hur hanteringen av avfall som omfattas av förordningen lokalt uppfyller kraven i förordningen.

Naturvårdsverket ska även ansvara för tillsynen i fråga om förordningen om producentansvar för ballonger, förordningen om producentansvar för våtservetter, förordningen om nedskräpningsavgifter och de nya kraven i förordningen om producentansvar för förpackningar

Kommentar: Svensk Handel har inget att invända.

18.2 Tillsynsansvar för förordningen om engångsprodukter

Förslag: Naturvårdsverket ska ansvara för tillsynen i fråga om förordningen om engångsprodukter. Det ska gälla med undantag för frågor om hur kravet på att tillhandahålla återanvändbara muggar och matlådor för snabbmat och informationskravet för plastbärkassar lokalt uppfyller kraven i förordningen. Den tillsynen ska i stället bedrivas av kommunerna.

Kommentar: Svensk Handel vill se att Naturvårdsverket tar fram ett vägledningsdokument gällande de delar som Kommunerna ska ha tillsynsansvar över. Detta för att stötta och underlätta för såväl kommuner som verksamhetsutövare så att tolkning och lagefterlevnad blir mer enhetlig.

18.4 Finansiering av tillsyn

Förslag: För Naturvårdsverkets tillsynsverksamhet ska för varje kalenderår

1. en producent av filter, tobaksvaror med filter eller portionssnus betala en avgift med 10 000 kronor,
2. en producent av förpackningar betala en avgift med 1 000 kronor,
3. en producent av ballonger eller våtservetter betala en avgift med 500 kronor, och
4. den som tillhandahåller ett insamlingssystem för fimpas betala en avgift med 100 000 kronor.

Kommentar: Som tidigare nämnts så är det viktigt att ett avgiftssystem baseras på faktiska kostnader och att det finns en transparens rörande vad man som avgiftsbetalare faktiskt får för inbetalad avgift. Det är också viktigt att det utreds vem som ska anses vara producent för respektive vara då det annars riskerar att bli flera som anses vara producent av samma vara och genom det en dubbel debitering av avgifter.

20.1 Straffansvar för ringa nedskräpning bör införas

Förslag: Nedskräpningsförelse ska, från den 1 januari 2022, kunna medföra straffansvar även om gärningen är ringa.

Kommentar: Svensk Handel välkomnar förslaget. Producenterna vill ta ansvar för sina produkter men kan inte stå för hela ansvaret då de tappar rådigheten över hur deras produkter tillslut hanteras när de blir avfall.

20.2 Straffansvar för den som bryter mot en föreskrift om förpackningars återvinningsbarhet

Förslag: Den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot en föreskrift om förpackningars återvinningsbarhet som regeringen har meddelat ska kunna dömas till böter eller fängelse i högst två år. Straffbestämmelsen ska börja gälla den 1 januari 2025.

Kommentar: Svensk Handel har inget att anföra

20.3 Miljösanktionsavgifter

Förslag: En miljösanktionsavgift om 10 000 kronor ska kunna tas ut för överträdelse av märkningskrav, kravet på att tillhandahålla återanvändbara muggar och matlådor för snabbmat, förbudet att släppa ut en dryckesbehållare utan att korkar och lock av plast är fästa vid behållaren och kraven på att lämna in föreskrivna uppgifter till Naturvårdsverket.

En miljösanktionsavgift om 5 000 kronor ska kunna tas ut för överträdelse av kraven om att lämna föreskriven information till konsumenter på försäljningsstället.

En miljösanktionsavgift mellan 5 000 och 50 000 kronor ska kunna tas ut för överträdelse av förbud mot att släppa ut varor som innehåller oxo-nedbrytbar plast och vissa engångsplastprodukter på den svenska marknaden.

En miljöskänkionsavgift om 20 000 kronor ska kunna tas ut för överträdelser av kravet på att tillhandahålla ett insamlingssystem för fimpär.

Miljöskänkionsavgifterna ska träda i kraft samtidigt som respektive bestämmelse som överträdelsern avser träder i kraft.

Kommentar: Svensk Handel anser att man under en övergångsperiod bör avvakta med att ta ut miljöskänkionsavgifter eftersom både vägledningsdokument samt delegerade akter kommit alltför försent för att ge företagen en rimlig övergångstid. Det gäller framförallt frågor kopplat till märkningskravet på produkter i bilaga D (muggar, våtservetter med flera produkter). Där bör införande skjutas upp ett år (3/7 2022).

21 Renhållningsavgift ska kunna tas ut för att informera om avfallshantering

Förslag: Kommunen ska få meddela föreskrifter om att renhållnings-avgift ska betalas för åtgärder som kommunen vidtar i syfte att informera hushåll och verksamhetsutövare som producerar avfall som kommunen ansvarar för om avfallshantering.

Kommentar: Svensk Handel ifrågasätter förslaget och anser att en renhållningsavgift för information leder till både regel- och administrativt krångel samt saknar företagsperspektiv. Utredningens förslag om nedskräpningsavgifter i kapitel 10.4 som skall fördelas ut till kommunerna bör rimligtvis även både räckä till och täcka kommunerna kostnad för att informera om avfallshantering. Speciellt då detta är något som kommunerna gör redan idag.

Utredningen beaktar inte heller att vissa produkter, däribland portionssnus, redan är belagda med punktskatter avsedda att täcka negativa samhällseffekter. I första hand bör de statliga medel som kommer från existerande punktskatter användas för att bekosta uppstädning, innan man inför nya avgifter.

22 Ändringar i 15 kap. miljöbalken

Förslag: Det ska införas nya definitioner i miljöbalken:

22.1.1 Ändring av vad som avses med producent

22.1.2 Ett nytt uttryck införs: system för utökat producentansvar för avfallshantering

22.1.3 Ett nytt uttryck införs för producentansvarsorganisation

Kommentar: Svensk Handel tillstyrker förslagen.

Bemyndiganden

22.2.2 Bemyndigande att meddela föreskrifter för att främja avfallsförebyggande åtgärder eller en hälso- och miljömässigt godtagbar avfallshantering

Föreskrifter bör kunna meddelas om skyldigheter för producenter att vidta avfallsförebyggande åtgärder: Det finns i dag ett bemyndigande att meddela föreskrifter om skyldighet för den som driver ett insamlingssystem att vidta åtgärder för att främja återanvändning (15 § 3 b). Eftersom regelverket bör utvecklas på ett sätt som innebär att avfall i allt större utsträckning förebyggs bör det även i fortsättningen finnas ett motsvarande bemyndigande. Ett sådant bemyndigande bör inte finnas enbart när det gäller insamlingssystem utan även för producenter. Möjligheten att meddela föreskrifter bör dock inte begränsas till åtgärder för att främja återanvändning utan bör omfatta även andra avfallsförebyggande åtgärder

Kommentar: Svensk Handel ställer sig överlag positiv till åtgärder som avser att främja en cirkulär ekonomi. Handelsföretagen är engagerade i dessa frågor och vill bidra med nya cirkulära affärlösningar i form av ökat återbruk, reparation och återvinning. Samtidigt är det viktigt att lagstiftaren inte är inne och detaljreglerar saker som är kopplat till olika företags affärlösningar och framtida intäkter.

22.2.3 Bemyndigande att meddela föreskrifter om producentansvarsorganisationer

Förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om

1. skyldighet för producenter att ansluta sig till en producentansvarsorganisation som förebygger eller hanterar avfall avseende producenternas produkter,
2. förbud för producenter att överlåta eller saluföra produkter om de inte omfattas av en producentansvarsorganisation,
3. att det krävs tillstånd eller anmälan för yrkesmässig drift av en producentansvarsorganisation,
4. hur avgifter som en producentansvarsorganisation tar ut från producenterna ska bestämmas, och
5. skyldigheter för en producentansvarsorganisation att fullgöra sådana skyldigheter som avses i bemyndigandena som ger möjlighet att meddela föreskrifter för att införa system för utökat producentansvar för avfallshantering och för att främja avfallsförebyggande åtgärder eller en hälso- och miljömässigt godtagbar avfallshantering.

Kommentar: Svensk Handel tycker det är bra att skyldigheter förtydligas kring krav på att producenter ska vara anslutna till en "producentansvarsorganisation" samt att det krävs ett tillstånd eller anmälan för att driva en sådan organisation. Däremot ställer sig Svensk Handel frågande till att producenter och dess organisation tappar rådigheten över - och inte längre självständigt - har möjlighet att bestämma över utformning av avgifter kopplat till respektive producentansvarssystem.

23 Ikraftträdandebestämmelser

Engångsplastdirektivet ska vara genomfört den 3 juli 2021. Det innebär att medlemsstaterna då ska ha beslutat nödvändiga nya författningar och författningsändringar. En del av kraven i direktivet ska även börja tillämpas den 3 juli 2021. Det gäller dock inte alla krav. Vilket datum respektive bestämmelse ska börja gälla behandlas under det avsnitt som bestämmelsen behandlas i.

Kommentar: Svensk Handel anser att framförhållningen och tidsramen för att implementera de olika skyldigheterna i engångsplastdirektivet är extremt kort. Speciellt som de delegerade akterna och vägledningsdokument som Kommissionen skulle ha tagit fram under 2020 blivit kraftigt försenade. Därmed har en rad praktiska frågor uppstått. Många skyldigheter börjar gälla redan 3 juli 2021. Företagen behöver transparens och förutsägbarhet för att kunna planera och anpassa sin verksamhet. Det finns i det flesta fall en ledtid på många månader från att en produkt beställs, tillverkas och sedan levereras. Svensk Handel vill se att man i det fortsatta arbetet med implementering i detta arbete involverar branscher och företag i framtagning av föreskrifter och svensk vägledning.

24 Konsekvensutredning

Svensk Handel anser att man i utredningen har underlåtit att titta på hur förslagen kan komma att slå mot handeln. Dagligvaruhandeln står omnämnd som en aktör som man identifierat

kommer påverkas av de olika förslag i utredningens, men det finns sedan ingen ytterligare analys kring hur de olika förslagen slår. Svensk Handel anser att detta är en brist i utredningen.

SVENSK HANDEL



Mats Hedenström
Näringspolitisk chef



Ann Christiansson
Näringspolitisk expert



Henrik Ekelund
Näringspolitisk expert